

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14518403>

XURSHID DO‘STMUHAMMADNING JURNALISTIK FAOLIYATIDA AYOL VA GENDER MASALALARIGA MUNOSABATI

Ochilova Madinaxon Nodirjon qizi

Farg‘ona davlat universiteti Jurnalistika mutaxassisligi 1-bosqich magistranti.

***Annotatsiya.** Ushbu maqolada O‘zbekiston jurnalistikasining yorqin vakili Xurshid Do‘stmuhammadning ayollar va gender masalalariga oid yondashuvlari tahlil qilinadi. Uning jurnalistik faoliyatida ayollarning jamiyatdagi o‘rnini yuksaltirish, gender tenglikni ta‘minlash va stereotiplarni bartaraf etish masalalariga alohida e‘tibor qaratilgani ko‘rsatib beriladi. Maqola doirasida muallifning publitsistik asarlari va maqolalaridagi gender masalalariga oid tanqidiy yondashuvlari hamda bu boradagi takliflari o‘rganilgan. Xurshid Do‘stmuhammadning fikricha, ta‘lim, ommaviy axborot vositalari va qonunchilik islohotlari gender tenglikka erishishda muhim omillar hisoblanadi. Ushbu maqola gender muammolarini yoritishda jurnalistlarning roli va mas‘uliyatini chuqurroq tushunishga xizmat qiladi.*

***Kalit so‘zlar:** gender tengligi, ayollar huquqlari, jurnalistika, ijtimoiy masalalar, stereotiplar, ommaviy axborot vositalari, publitsistika, huquqiy islohotlar, ta‘lim.*

***Abstract.** This article analyzes the approaches of Khurshid Dostmuhammad, a prominent representative of Uzbekistan’s journalism, to women’s and gender issues. It is shown that special attention is paid to issues of increasing the position of women in society, ensuring gender equality and eliminating stereotypes in her journalistic activity. The article examines the author’s critical approaches to gender issues in his journalistic works and articles, as well as his proposals in this regard. According to Khurshid Dostmuhammad, education, mass media and legislative reforms are important factors in achieving gender equality. This article provides a deeper understanding of the role and responsibility of journalists in covering gender issues.*

***Keywords:** gender equality, women’s rights, journalism, social issues, stereotypes, mass media, journalism, legal reforms, education.*

Xurshid Do'stmuhammad O'zbekiston jurnalistikasi rivojiga ulkan hissa qo'shgan ijodkorlardan biri sifatida e'tirof etiladi. U o'zining maqolalari, publitsistik asarlari va tahlillari orqali ijtimoiy muammolarni yoritish, jumladan, gender tengligi va ayollarning jamiyatdagi o'rniga oid masalalarni ko'tarishda faol ishtirok etgan. Ushbu maqolada Xurshid Do'stmuhammadning jurnalistik faoliyatida ayollar va gender masalalariga bo'lgan munosabati keng yoritiladi. Xurshid Do'stmuhammad va gender tenglik masalalari. Jurnalist va publitsist sifatida Xurshid Do'stmuhammad ijtimoiy muammolarga o'ta sinchkovlik bilan yondashgan. Ayollar va gender tengligi mavzusi uning ko'plab maqola va asarlarida uchraydi. U bu masalalarni yoritishda faqat umumiy qarashlar bilan cheklanmay, muammolarni aniq tahlil qilib, ularni yechish bo'yicha takliflar beradi.

1. Ayolning jamiyatdagi o'ri. Xurshid Do'stmuhammad o'z maqolalarida ayollarning jamiyatdagi faolligini oshirish, ularning huquqlarini himoya qilish va o'zini namoyon qilish imkoniyatlarini kengaytirishga chaqiradi. Uning asarlarida ayollarning ma'rifatli va kuchli shaxslar sifatida tasvirlanishi, bu mavzuga bo'lgan yondashuvining naqadar chuqurligini ko'rsatadi.

2. Gender tengligi mavzusining dolzarbligi. Do'stmuhammad gender tengligi masalalarini tarixiy, sotsiologik va madaniy nuqtai nazardan yoritgan. U ayollarni faqat oilaviy rol doirasida ko'rmay, jamiyatning barcha sohalarida teng huquqli va faol ishtirokchi sifatida tasvirlaydi. Bu jihat, ayniqsa, uning tahliliy maqolalarida namoyon bo'ladi.

3. Tanqidiy yondashuv. Gender tengligi va ayollarga nisbatan stereotiplarni tanqid qilish Xurshid Do'stmuhammadning publitsistikasida alohida o'rin tutadi. U jamiyatdagi ayrim illatlar, jumladan, ayollarga nisbatan cheklovchi yondashuvlar va zo'ravonlik muammolarini dadil ko'taradi.

Ayollar huquqlari himoyasi va Xurshid Do'stmuhammadning takliflari. Xurshid Do'stmuhammad o'z maqolalarida gender masalalarini faqat muammolarni ko'rsatish darajasida yoritib qolmay, ularni yechish yo'llarini ham taqdim etadi. Uning fikricha, quyidagi chora-tadbirlar gender tenglikka erishishda muhim rol o'ynashi mumkin:

1. Ayollarning ta'lim olish huquqini kengaytirish. Do'stmuhammad ayollarni ta'lim olishga jalb qilishni jamiyat rivojlanishining asosiy omili sifatida ko'radi. Uning tahliliy maqolalarida ta'lim va gender tenglikning o'zaro bog'liqligi haqida ko'plab dalillar keltiriladi.

2. Ommaviy axborot vositalarining roli. U ommaviy axborot vositalarining gender tengligini targ'ib qilishdagi ahamiyatini ta'kidlab, jurnalistlarni bu borada mas'uliyatli bo'lishga chaqirgan. Jurnalistika orqali gender stereotiplarini kamaytirish va ayollarning jamiyatdagi faolligini targ'ib qilish uning faoliyatining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lgan.

3. Huquqiy islohotlar zarurati. Do'stmuhammadning maqolalarida ayollar huquqlarini himoya qilish uchun qonunchilikni takomillashtirishga oid takliflar uchraydi. U ijtimoiy adolat va inson huquqlari prinsiplarini asos qilib olib, gender tengligi ta'minlanishi kerakligini ta'kidlagan.

Xulosa. Xurshid Do'stmuhammad o'zining jurnalistik faoliyati davomida gender masalalarini yoritishda chuqur tahlil va dadil yondashuvni namoyon qilgan. U ayollar huquqlari va gender tenglikni ta'minlash masalalarini faqat ijtimoiy mavzu sifatida ko'rmay, ularni hal qilishda jamiyatning barcha qatlamlarini mas'uliyatli bo'lishga chaqirgan. Uning asarlari va maqolalari bugungi kunda ham dolzarb bo'lib, gender tenglikka oid masalalarni yoritishda jurnalistlar uchun muhim manba hisoblanadi. Mazkur mavzu bo'yicha ilmiy izlanishlar davom ettirilishi va Xurshid Do'stmuhammadning yondashuvlari asosida yangi tahlillar olib borilishi lozim. Bu nafaqat jurnalistika rivojiga, balki gender tenglikni ta'minlashga ham xizmat qiladi. Uning faoliyati O'zbekiston ommaviy axborot vositalarida ijtimoiy masalalarni yoritishning namunaviy misoli hisoblanadi. Uning ijodida gender tengligi, ayollarning jamiyatdagi o'rni, ularning huquq va imkoniyatlarini himoya qilish masalalari alohida o'rin tutadi. U ayollarni faqatgina oilaviy rol doirasida ko'radigan an'anaviy qarashlarni tanqid qilib, ularning jamiyatning barcha sohalarida faol ishtirok etishi zarurligini ta'kidlagan. Jurnalistning asarlari va maqolalarida gender tengligini targ'ib qilish orqali jamiyatdagi ayrim muammolarni hal etish bo'yicha yechimlar taklif

etiladi. Do'stmuhammad gender tenglikni ta'minlashda uchta asosiy omilni muhim deb bilgan: 1. Ta'limning roli: Ayollarning ta'lim olish huquqini kengaytirish orqali ularning bilimli va malakali shaxs sifatida shakllanishiga e'tibor qaratgan. U ta'limning jamiyatdagi har qanday ijtimoiy muammolarni hal qilishda asosiy omillardan biri ekanligini ko'rsatgan. 2. OAVning kuchi: U ommaviy axborot vositalarini gender tenglik masalalarini targ'ib qilish va stereotiplarni yengib o'tishda kuchli qurol sifatida ko'rgan. Uning fikricha, jurnalistlar ijtimoiy adolatni targ'ib qilishda mas'uliyatni his qilishi va gender tenglik mavzusini samarali yoritishi kerak. 3. Qonunchilik va ijtimoiy mas'uliyat: Xurshid Do'stmuhammad qonunchilikni takomillashtirish va gender tenglikni ta'minlash uchun huquqiy asoslarni mustahkamlashga chaqirgan. Shu bilan birga, u fuqarolik jamiyatining barcha a'zolarini gender tenglikni ta'minlashga hissa qo'shishga undagan. Uning faoliyatidan ko'rinib turibdiki, jurnalistika nafaqat axborot tarqatish, balki jamiyatda ijtimoiy o'zgarishlarni amalga oshirish vositasi hamdir. Xurshid Do'stmuhammad gender tengligi masalasida o'z zamonining oldinda boruvchi jurnalisti sifatida ijtimoiy ongni shakllantirishga katta hissa qo'shgan. Bugungi kunda gender tenglik masalasi butun dunyoda dolzarb bo'lib, uni hal qilishda ommaviy axborot vositalari alohida o'rin tutadi. Xurshid Do'stmuhammadning asarlaridagi tajribalar, fikrlar va tavsiyalar jurnalistlar uchun nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham muhimdir. Shuningdek, uning ijodi gender muammolarini o'rganish va bu boradagi tadqiqotlar olib borishda boy manba sifatida xizmat qiladi. Shunday qilib, gender masalalarini yoritishda Xurshid Do'stmuhammadning ijodiy yondashuvi zamonaviy jurnalistlar uchun o'rnak bo'lishi va jamiyatni yanada adolatli va barqaror rivojlantirishga hissa qo'shishi mumkin. Shu sababli, uning ijodini chuqur o'rganish va amaliyotga tatbiq etish nafaqat jurnalistikani, balki butun jamiyatni boyitadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Xurshid Do'stmuhammad. Asarlar to'plami. Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa uyi, 2015.
2. Xurshid Do'stmuhammad. "Jurnalistika va ijtimoiy mas'uliyat". O'zbekiston adabiyoti va san'ati, 2018-yil, №12.
3. Abduqodirova, S. "Gender tengligi va jurnalistika: O'zbekiston tajribasi". Ommaviy axborot vositalarining rivojlanish bosqichlari. Toshkent: Universitet nashriyoti, 2020.
4. Karimova, D. "Ayollarning huquqiy maqomi va jamiyatdagi o'rni". Ijtimoiy fanlar jurnali, 2021-yil, №7.
5. "O'zbekiston Respublikasida gender tenglikni ta'minlash to'g'risida" qonun (2019-yil, 2-sentyabr).
6. Shermatova, M. "Publitsistika va gender masalalari". Jurnalistika nazariyasi va amaliyoti. Farg'ona: Akademya nashr, 2021.
7. Mirziyoyev, Sh.M. "Yangi O'zbekistonda gender siyosati: rivojlanish bosqichlari". O'zbekiston milliy axborot agentligi (O'ZA), 2022.
8. UNESCO. Gender equality in media: A global perspective. Parij: UNESCO nashriyoti, 2019.
9. "OAV va gender masalalari" mavzusidagi xalqaro konferensiya materiallari. Toshkent: 2023-yil.
10. Saidova, N. "Gender stereotiplarini yengib o'tishning madaniy ahamiyati". O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi jurnali, 2022-yil, №10.